

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului de către Republica Moldova, 1997-2012

Cibotaru Mihaela · Wednesday, December 12th, 2012

Republica Moldova se află printre primele țări semnatare a Convenției Europene pentru Drepturile Omului (Convenția) după numărul cererilor depuse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea Europeană), cu circa 1,000 de cereri anual. Până la sfârșitul anului 2011, Curtea Europeană a pronunțat 227 hotărâri în cauzele moldovenești. În doar două hotărâri nu a fost constatată o violare a Convenției.

În baza acestor hotărâri, Guvernul Republicii Moldova a plătit peste EUR 12.8 mil. Dintre acestea, peste EUR 9.2 mil. au fost acordate prin doar două hotărâri, în anul 2008. Suma acordată prin cele două hotărâri a fost mai mare decât întreg bugetul instanțelor judecătorești moldovenești pentru anul 2008. Pe lângă satisfacția echitabilă, hotărârile Curții Europene cer statelor întreprinderea măsurilor pentru a preveni situații similare în viitor și, uneori, redeschiderea procedurilor naționale pentru a remedia situația persoanei vizate în hotărâre. Deși Republica Moldova este una din cele mai sărace țări din Europa, în anul 2009, ea s-a situat pe locul întâi printre țările membre ale Consiliului Europei după mărimea satisfacției echitabile care urma a fi plătită conform hotărârilor Curții Europene.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a efectuat o cercetare pentru a stabili în ce măsură Republica Moldova și-a onorat obligațiile de executare a hotărârilor Curții Europene. A fost analizată executarea tuturor hotărârilor pronunțate în cauzele moldovenești până la 31 decembrie 2010. Rezultatele cercetării sunt prezentate în studiul Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, 1997- 2012, lansat astăzi. Studiul analizează, inter alia, măsurile care au fost întreprinse de către Republica Moldova pentru a remedia violările constatate de Curtea Europeană și a evita abateri similare pe viitor, precum și mecanismul național de executare a hotărârilor Curții Europene. Studiul oferă informații utile pentru actorii sistemului de justiției din Republica Moldova, cât și pentru Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei și instituțiile donatoare cu prezență în Moldova. Aceasta este prima cercetare complexă cu privire la acest subiect efectuată în Republica Moldova.

Din 1998 și până la 31 decembrie 2010, Curtea Europeană a constatat mai mult de 50 de tipuri de violări ale Convenției în hotărârile moldovenești. Aceste cifre sugerează că în Republica Moldova existau multe probleme în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor omului. Majoritatea situațiilor pentru care Moldova a fost condamnată de Curtea Europeană au culminat la nivel național cu o hotărâre judecătorească sau o decizie a procurorilor, adică se datorează sistemului judecătoresc sau procuraturii.

Guvernul Republicii Moldova este destul de eficient în ceea ce privește plata compensațiilor acordate de Curtea Europeană și redeschiderea procedurilor naționale. Autoritățile moldoveneți plătesc în termen satisfacția echitabilă datorată. Cărențele principale cu privire la plata satisfacției echitabile vizează nereglementarea clară în lege a regimului impozitării sumelor acordate de Curtea Europeană și posibilitatea stingerii forțate a datoriilor reclamantului din aceste sume. De asemenea, nu este plătit comisionul perceput de la reclamant de către bancă la primirea compensației în cont.

Nu au fost constatate probleme majore nici la capitolul redeschiderii procedurilor naționale ca urmare a procedurilor Curții Europene. Atât procuratura, cât și instanțele judecătorești au redeschis procedurile în marea majoritate a cazurilor (peste 50) în care era justificată redeschiderea. În câteva cauze redeschiderea a fost refuzată, însă ce pare că aceste cauze se datorează practicii judiciare neuniforme și nu reticenței per ansamblu al judecătorilor sau procurorilor de a redeschide procedurile. Mai mult chiar, în câteva cauze redeschiderea a fost dispusă deși nu era strict necesară. Totuși, după redeschiderea procedurilor penale cu privire la maltratare, nici o persoană nu a fost sancționată.

În ceea ce privește prevenirea abaterilor similare pe viitor, situația este mult mai proastă. Chiar dacă legislația este modificată destul de repede, practica juridică s-a schimbat destul de greu. De asemenea, nu au fost alocate suficiente mijloace financiare pentru a îmbunătăți condițiile de detenție.

În ceea ce privește racordarea legislației, Republica Moldova a îmbunătățit reglementările cu privire la arestare, scutirea de la plata taxei de stat, executarea hotărârilor judecătorești, cultele religioase, libertatea de exprimare, organizarea întrunirilor publice accesul persoanelor cu dublă sau multiplă cetățenie la funcții publice, etc.

Practicile organelor de drept în vederea asigurării respectării Convenției au generat mai multe semne de întrebare. Cărențele principale în acest sens sînt asigurarea garanțiilor împotriva maltratării și investigarea maltratrilor, calitatea proastă a procedurilor de arestare și de interceptare a convorbirilor, neexecutarea hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiului locativ, modul de examinare a cauzelor în defrimare, sau acordarea la nivel național a compensațiilor insuficiente pentru violarea Convenției. Principalele cauze ale acestor probleme rezultă din lipsa practicilor judiciare uniforme, poziția insuficient de fermă a Curții Supreme de Justiție și a curților de apel în promovarea practicilor conforme Convenției și sarcina excesivă de lucru și atitudinea regretabilă a multor judecători de instrucție și procurori.

Studiul propune mai mult de 70 de recomandări pentru redresarea cărențelor constatate. Acțiunile prioritare propuse se referă la consolidarea mecanismului național de supraveghere a executării hotărârilor Curții Europene, sporirea eforturilor Curții Supreme de Justiție în vederea asigurării aplicării adecvate a Convenției de către judecători, îmbunătățirea calității hotărârilor judecătorești, mai ales a celor emise de către judecătorii de instrucție și sporirea calității actelor procurorilor în ceea ce privește investigarea maltratrilor, arestarea și măsurile speciale de investigație.

Varianta în limba română a studiului „Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului de către Republica Moldova, 1997-2012” poate fi accesată aici.

* * *

În cadrul studiului au fost evaluate măsurile luate pentru executarea hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană în cauzele moldovenești până la 31 decembrie 2010. Studiul a fost elaborat în perioada iunie 2011 – noiembrie 2012, iar informația conținută în acesta reflectă situația din toamna anului 2012. Studiul s-a referit și la modificările codurilor de procedură care au intrat în vigoare în a doua jumătate a anului 2012.

Studiul a fost finanțat din granturi oferite de Programul pentru Drepturile Omului și Bună Guvernare al Fundației pentru o Societate Deschisă și Departamentul de Stat al Statelor Unite.

This entry was posted on Wednesday, December 12th, 2012 at 12:05 pm and is filed under [Noutăți](#). You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.